

Autor: Karel Veliký

Letos konečně vyšly v českém překladu dvě významné práce (Metafyzika sexu, Jezdit na tygru) Julia Evoly (1898 – 1974), tradicionalisty a filozofa, který u nás po celé 20. století zůstal prakticky neznám, a to překvapivě i v kruzích apolitických „hermetiků“. O jakékoli recepci jeho díla v českém prostředí proto nemůže být – alespoň prozatím – ani řeči (na rozdíl od některých sousedních států jako jsou Německo, Rakousko, ba i Maďarsko). Sám „arcireakcionář“ však přinejmenším dvakrát naši zemi navštívil.

Prvně se v Československu ocitl někdy v posledním měsíci roku 1937, snad jen na cestě z Mnichova do Vídně (?). V poznámce ke svému článku Panorama della Mostra antiebraica di Monaco (Panoráma protižidovské výstavy v Mnichově) totiž vysvětluje, že materiál, který je podkladem tohoto textu, mu byl spolu s ostatními (katalog mnichovské výstavy, katalog protibolševické výstavy v Berlíně, vědecká díla o židovské otázce) zabaven na česko-německém hraničním přechodu v Podmoklech – s tím, že jde o publikace na československém území zakázané. [1]

V pozdním létě roku 1938 pak Evola v ČSR již opravdu pobýval. Svědčí o tom dva jeho články na téma sudetské krize: první se objevil již v říjnu, druhý, mnohem rozsáhlejší a na podrobnosti bohatý Bilancio europeo della crisi cecoslovacca (Evropská bilance československé krize), v prosinci téhož roku. [2] Vyplývá z nich, že těsně před sudetským povstáním z 13. září vedl v Praze přímé rozhovory s „vysokými československými vládními pověřenci“, mezi nimi i s tehdejším ministrem zahraničí Kamilem Kroftou. [3]

Sondoval prý, zda by pro sudetské Němce existovala možnost autonomie „podle švýcarského vzoru“. To byla ovšem stará myšlenka sudetského Kameradschaftsbundu (KB), který roku 1926 založil Walter Heinrich, žák vídeňského společenskovědního teoretika Othmara Spanna, s nímž se Evola dobře znal. KB viděl budoucí sudetoněmeckou obec jako silný dílčí stát s „jasně autoritativním vedením“, ovšem v rámci federalizovaného Československa. Nacionální socialisté v sudetském hnutí však toto „pošvýcarštění“ odmítli již v první polovině 30. let jako „zaražení klínu mezi sudetské Němce a mateřský národ“. [4]

Naopak Krofta v září 1938 již údajně myšlenku federace v žádném případě nevyklučoval (ještě v květnu byl jiného názoru), ze strany velmocí však chtěl mít záruku integrity československého státu. [5] Evola, přestože jednal i na Wilhelmstrasse, mu ji samozřejmě zprostředkovat nemohl – jeho pozice v jednáních je ostatně krajně nejasná. Disponoval sice styky na vysokých místech jak v Itálii, tak i v Německu, nebyl však členem strany a neměl ani žádnou funkci ve státní hierarchii. [6]

Pravda, zprostředkování Itálie při řešení sudetoněmecké otázky nabízeli prezidentské kanceláři ještě 14. září také čeští fašisté. Ti však argumentovali Gajdovým místopředsednictvím mezinárodního kongresu fašistických organizací v Ženevě (1936), jemuž předsedal sám Mussolini. Domnívali se, že by snad duce opravdu mohl zabránit nejhoršímu – odstoupení Sudet Německé říši. Dnes se má však obecně za to, že po březnovém anšlusu Itálie na své středoevropské nároky rezignovala. [7] A tak je na místě otázka: Ve jménu koho

nebo čeho vlastně Evola v Praze jednal?

Poznámky:

1. Vyšlo v *La Vita italiana*, leden 1938, znovu otištěn v *Il genio d'Israele*, Catania, 1992.
2. Vyšlo v *Lo Stato*, říjen 1938 a v *Bibliografia Fascista*, prosinec 1938. Oba články byly znovu publikovány v evolovských antologiích (*Lo Stato: 1934 - 1943*. Řím 1995, s. 262 - 265; *Esplorazioni e disamine*, Parma, 1994, Sv. 1, s. 237 - 248).
3. Zpráva o nich v AMZH ovšem chybí. Také Evolovo jméno se tu vůbec nevyskytuje, na druhou stranu řada materiálu z fondu není na svém místě.
4. Jörg K. Hoensch: Othmar Spann, Kameradschaftsbund a Sudetoněmecká vlastenecká fronta. In: *DAS* 5/99, s. 31 - 35.
5. Požadavek federalizace ČSR byl zahrnut do memoranda SdP, které spolu s 8 karlovarskými body bylo 9. června předáno předsedovi vlády. Je také obsažen ve 14 bodech, které již koncem května předal tisku předseda parlamentního klubu SdP poslanec Kundt. Více o tom v knize Kamila Krofta *Z dob naší první republiky*. Praha 1939, s. 295 a následující (Krofta toto memorandum hodnotí pozitivně, avšak československý protinávrh na úpravu národnostního statutu byl pro SdP nedostačující).
6. Evola přitom jednal v Praze někdy v době, kdy vláda předložila tzv. čtvrtý plán, který představoval „krajní mez možných ústupků“. Ani ten však nepřijímal zásadu, aby „každá národnostní skupina byla uznána za samostatnou právní jednotku a měla své vlastní národní zastupitelstvo“. Přesto jej zástupci SdP považovali za základ dalších jednání i za důkaz vůle vlády dospět k dohodě. K. H. Frank mluvil o 70% splnění jejich požadavků. Jednání byla ze strany SdP přerušena až poté, co byl v Moravské Ostravě českými bezpečnostními orgány napaden jeden z jejích poslanců. Pak přišlo 12. září.
7. K tomu více v knize Jindřicha Dejmka *Historik v čele diplomacie*: Kamil Krofta. Praha 1998, s. 258.

Literatura:

- MUTTI, Claudio: L'activité diplomatique d'Evola a Prague. In: *Orion*, leden 1995 s. 31 a následující (nebo: *Pagine Libere*, Řím 1996).
- HANSEN, H. T.: Julius Evola und die deutsche konservative Revolution. In: *Criticon*, duben - červen 1998, s. 16 a následující.